

20 Circulaires 2000: Toezicht op rechtstreeks verzekerde regelingen

Circulaire Verzekeringskamer van 20 december 2000, nr. 1.10/2000-1250

Met onze brief van 9 maart 2000 hebben wij u geïnformeerd over ons toezicht op rechtstreekse regelingen.

In deze brief hebben wij u verzocht, indien van toepassing, ons in het bezit te stellen van exemplaren van de standaardcontracten en afschriften van de grootste collectieve contracten. In genoemde brief hebben wij u daarnaast toegezegd dat een beleidsmatige overzichtsnotitie aan alle betrokken verzekeraars zal worden gezonden.

Alhoewel momenteel nog niet alle overgelegde stukken zijn geïnventariseerd, hebben wij inmiddels wel een 'bedrijfs-takbreed beeld' verkregen. Onderstaand geven wij een overzicht van onze belangrijkste bevindingen tot nu toe en onze visie daarop.

In deze brief wordt verstaan onder:

- Regelen: Regelen verzekeringsovereenkomsten Pensioen- en spaarfondsenwet, zoals laatstelijk gewijzigd per 11 december 2000;
- PSW: Pensioen- en spaarfondsenwet, zoals laatstelijk gewijzigd per 23 juni 2000;
- MvT: de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel tot wijziging PSW in verband met toezicht, verbod op uitstelfinanciering en waardeoverdracht, Kamerstukken 26 415, nr. 3.

Garantiecontracten

In onze circulaire van juli 1997 (kenmerk: Circ Psf 97/18) hebben wij ons beleid inzake herverzekering bij rechtstreekse regelingen uiteengezet: de uit de aangegane pensioenverplichtingen voortvloeiende risico's moeten door de werkgever volledig worden verzekerd. Het vorenstaande houdt in dat een verzekeraar te allen tijde de reeds ingekochte pensioenaanspraken moet garanderen.

Evenredige opbouw en financiering en ontslagaanspraken bij kapitaalverzekeringen

Er blijkt nogal wat onduidelijkheid te bestaan over de toepassing van de norm van evenredige opbouw en financiering van artikel 7a van de PSW en de norm van tijdsevenredig affinancieren van artikel 9 van de Regelen (ontslagaanspraken) bij kapitaalverzekeringen met pensioenclausule. Om de vraag over de toepassing van genoemde normen op kapitaalverzekeringen te kunnen beantwoorden, dient onderscheid gemaakt te worden tussen twee vormen van kapitaalverzekeringen:

- 1 de oneigenlijke beschikbare premiereregeling, ook wel aangeduid als streefregeling. Met het te verzekeren kapitaal wordt beoogd een vooraf bepaald en uit de toezegging blijkend pensioenniveau te behalen. De premie is hier slechts een uitvloeisel van het te verzekeren kapitaal;
- 2 de eigenlijke beschikbare premiereregeling waarbij in plaats van het nagestreefde pensioenniveau de beschikbare premie centraal staat in de toezegging.

Ad.1 Streefregeling

In het geval onder 1. werkt de regeling feitelijk uit als een middel- of eindloonregeling omdat het te verzekeren kapitaal gebaseerd is op een bepaald te bereiken pensioenniveau. Hiertoe wordt dit kapitaal (in principe) steeds herberekend aan de hand van het salarisverloop van betrokkene en de op dat moment actuele tarieven. Het ontbreken van een garantie op een bepaald eindresultaat in pensioenhoogte betreft primair de tarieven op het moment van inkoop van pensioen. Een dergelijke pensioenregeling kan niet worden aangemerkt als een pensioenregeling in de zin van artikel 9, lid 9, van de Regelen (... als alleen te worden bepaald door de ... beschikbaar gestelde premies of bijdrage ...).

Het vorenstaande houdt in dat op vorenbedoelde kapitaalverzekering met pensioenclausule de bepalingen van evenredige opbouw van toepassing zijn. Gelet op artikel 9, lid 2, en artikel 9a van de Regelen zal van jaar tot jaar ten minste het kapitaal, corresponderend met het dan tijdsevenredige deel van de streefregeling (dus inclusief eventuele backservice) en inclusief de daarop betrekking hebbende kosten, gefinancierd moeten zijn. Voorts zullen ten minste tijdsevenredige rechten bij ontslag toegekend moeten worden. Bij overdracht mag de overdrachtswaarde niet gekort worden in verband met verrekening van kosten.

Sinds de wijziging van de PSW respectievelijk de Regelen per 1 januari 2000 is een toezegging, waarbij niet jaarlijks de herberekening plaatsvindt, in beginsel niet meer mogelijk. Anders komt men namelijk in conflict met de tijdsevenredige opbouw van de totale aanspraak.

Uitsluitend in vooraf gedefinieerde (en objectief te constateren) situaties mag herberekening achterwege blijven (artikel 2, lid 7, van de PSW juncto artikel 12a van de Regelen), of als werkgever en werknemer in onderling overleg de toezegging aanpassen.

Ad.2 Beschikbare premiereregeling

Het onder 2. vermelde heeft - als aangegeven - betrekking op een eigenlijke beschikbare premiereregeling. Een dergelijke regeling voldoet wel aan de criteria van artikel 9, lid 9, van de Regelen, hetgeen inhoudt dat bij ontslag aanspraak ontstaat op de gefinancierde rechten.

Pensioenjuridisch

Voorts zal ook bij deze regelingen de opbouw en financiering van de pensioenaanspraken aan de eis van evenredigheid van artikel 7a van de PSW moeten voldoen. Volgens de MvT is er geen bezwaar tegen indien de premie stijgt, mits de vermoedelijke resulterende pensioenopbouw in een tempo geschiedt dat ten minste vergelijkbaar is met de opbouw bij een eindloonregeling.

Bij de eigenlijke beschikbare premiereregelingen zal de premie derhalve op voorhand zodanig vastgesteld moeten worden dat van jaar tot jaar ten minste het verwachte tijdsevenredige niveau van een eindloonregeling verworven is. Bij grotere collectiviteiten kan de beschikbare premie vastgesteld worden aan de hand van een profiel van de 'gemiddelde deelnemer'. Bij één of enkele werknemers (vaak individuele polissen) zal de premie voor de beoordeling van de tijdsevenredige verwerving geënt moeten worden op de verwachte individuele carrière. Indien blijkt dat de werkelijke carrière veel voorspoediger verloopt dan aanvankelijk verondersteld, en de norm om die reden niet meer wordt gehaald, dan zou de premietabel op enig moment aangepast kunnen worden.

Gelijkmatige opbouw in beschikbare premiereregelingen in samenhang met kosten

Het hanteren van een systeem waarbij de uitvoeringskosten van de regeling in feite al in de beginperiode in haar totaliteit in rekening worden gebracht, is in strijd met artikel 7a van de PSW, indien de voor pensioeninkoop beschikbare premie als gevolg hiervan dermate verlaagd wordt dat de norm van evenredige opbouw niet gestand gedaan kan worden.

Vervallen pensioentermijnen c.q. pensioenrechten

Wij hebben diverse regelingen aangetroffen waarin bepalingen zijn opgenomen betreffende het vervallen van pensioentermijnen en/of pensioenrechten. Ons standpunt in deze is:

- pensioentermijnen, die niet binnen 5 jaren zijn opgeëist, mogen vervallen, met dien verstande dat vermeld moet worden dat in bijzondere gevallen anders kan worden beslist;
- het recht op pensioen mag nimmer vervallen.

Niet-opgenomen bepalingen

Naar analogie met het gestelde in artikel 4, lid 5, van de PSW (de statuten en reglementen van fondsen moeten bepalingen inhouden beantwoordend aan bepaalde wettelijke voorschriften aldus dat fondsen zelf zich hieraan gebonden weten) zijn wij van mening dat bepalingen beantwoordend aan de artikelen 13 en 13a respectievelijk de artikelen 24 en 24a van de Regelen (verzekeraars moeten bewijzen van aanspraken verstrekken), alsmede bepalingen inzake inkomende en uitgaande waardeoverdrachten expliciet zouden moeten worden opgenomen in de aan de deelnemer te verstrekken stukken en tevens in de bij het verzekeringcontract behorende voorwaarden zodat verzekeraars zelf zich hieraan gebonden weten.

Aanwending pensioenkapitaal op de pensioendatum en gevolgen van scheiding nadien

In het kader van de informatieverstrekking aan de deelnemers zouden in onze visie de verschillende aanwendingsmogelijkheden van het pensioenkapitaal expliciet moeten worden omschreven, bijvoorbeeld naar keuze in (tijdelijk) ouderdomspensioen al dan niet in combinatie met een nabestaandenpensioen.

In elk geval moet worden vastgelegd dat, indien bij de besteding van het pensioenkapitaal op de pensioendatum wordt gekozen voor het meeverzekeren van nabestaandenpensioen, bij echtscheiding of ontbinding van het huwelijk op enig tijdstip nadien, de ex-echtgenoot aanspraak op dat nabestaandenpensioen behoudt en daarvan een bewijs van rechten ontvangt. Voor de volledigheid wijzen wij in deze ook op de Wet verevening pensioenrechten bij scheiding.

Gelijke behandeling deeltijdwerkers

In artikel 2a van de PSW is bepaald dat als een werkgever een pensioentoezegging doet, deeltijdwerkers niet van deelneming aan de pensioenregeling mogen worden uitgesloten om dat zij minder dan de volledige arbeidstijd werkzaam zijn. Voorts zullen voor dergelijke medewerkers de pensioenaanspraken ten minste moeten worden vastgesteld naar evenredigheid van de aanspraken die ingeval van een volledige arbeidstijd zouden zijn verkregen. Met name het vaststellen van de evenredige deelnemersbijdrage en de evenredige rechten op nabestaandenpensioen blijkt in veel regelingen nadere aandacht te verdienen.

Aanpassing contracten aan gewijzigde regelgeving

Bij een aantal collectieve contracten hebben wij geconstateerd dat de stukken niet zijn aangepast aan wetswijzigingen. Verscheidene regelingen hebben een ingangsdatum die ligt vóór 1994 en zijn daarna niet meer gewijzigd. Wij achten het noodzakelijk dat de collectieve contracten (inclusief, indien opgenomen, de tekst van de Regelen) regelmatig en in ieder geval binnen 2 jaar na wijziging van regelgeving daaraan worden aangepast. Uiteraard zal al vanaf de ingangsdatum met de gewijzigde regelgeving rekening moeten worden gehouden.

Niet naleven wettelijke bepalingen en aansprakelijkheid bij collectieve contracten

Wij hebben geconstateerd dat de wettelijke bepalingen niet in alle gevallen worden nageleefd. Als voorbeelden noemen wij:

- het onvoorwaardelijk toekennen van tijdelijk ouderdomspensioen aan de op de invoeringsdatum van die regeling aanwezige deelnemers op voorwaarde dat men ononderbroken tot de prepensioendatum deelnemer blijft;
- het niet optrekken tot eindloonniveau van de bij waardeoverdracht krachtens wettelijk recht toegekende fictieve pensioenjaren in een eindloonregeling dan wel in een streefregeling met eindloonniveau;
- het in mindering brengen van administratiekosten op de overdrachtswaarde.

Ingevolge de PSW rust op de werkgever de verplichting zijn toezeggingen omtrent pensioen te verzekeren conform de wettelijke bepalingen en de verzekeraar daartoe de benodigde middelen te verstrekken. Dit ontslaat de verzekeraar echter niet van zijn verplichting om het verzekeringscontract op te stellen met inachtneming van de vigerende wettelijke bepalingen. Voor zover contracten zijn gesloten, die niet aan de wettelijke bepalingen voldoen, is het naar onze mening niet ondenkbaar dat de verzekeraar (mede) aansprakelijk gesteld wordt voor de daaruit voortvloeiende financiële consequenties.

Verdere voortzetting

Zoals reeds aangegeven, zijn nog niet alle overgelegde stukken beoordeeld. Hier wordt echter met voortvarendheid aan gewerkt.

Daarnaast hebben wij het voornemen om binnen afzienbare tijd contact op te nemen met de verzekeraars, van wie de stukken al zijn beoordeeld, om de individuele resultaten van de beoordeling met de desbetreffende verzekeraar door te spreken.

Voorts overwegen wij om binnen afzienbare tijd een bijeenkomst te houden waarbij de resultaten van de beoordeling in meer algemene zin worden besproken met de personen van de diverse maatschappijen, die verantwoordelijk zijn voor de inhoud van de pensioencontracten.